

tringer, antage, at et saadant Tidspunkt ikke endnu er kommet, ligesom jeg heller ikke kan erkjende, at just de Principer, der ere fulgte i Lovforslaget, i deres Detail ere glæmsført paa en efter min Dverbevisning fuldkommen hensigtsvarende og retfærdig Maade; men da denne Sag allerede ved den Stilling, som den indtog ved 1ste Behandling, er bleven bragt i et saadant Forhold, at det ikke tør antages, at der derom i denne Sessjon vil udgaae nogen Lov, saa troer jeg heller ikke, at det vil være hensigtsvarende nu at lade Lovforslaget gaae videre, og jeg skal derfor stemme imod det.

Tscherning: Jeg vil kun dertil bemærke, at jeg holder mig overbevist om, at der i denne Sessjon vil udkomme en saadan Lov.

Oppermann: Med Hensyn til hvad den næstforegaaende Taler (Lindahl) ytrede, maa jeg bemærke, at det forekommer mig, at Spørgsmaalet om Fæstevæsenets Dphor er af saa indgribende Vigtighed, at Rigsdagen ikke kan undlade noget Skridt, hvorved det kan fremme dette Forholds Løsning, og at den vel bør vogte sig for ethvert Skridt, der kunde, om end med Uret, udlægges, som om Rigsdagen ikke lagde tilbørligt Estertryk paa denne Sag. De Grunde, jeg personlig har til at slutte mig til de Mænd, som arbejde paa Fæstevæsenets Løsning, ere ikke ganske stemmende med de sædvanlige, som anføres. For mig staaer det ingenlunde saa aldeles afgjort, at de nærværende Fæstebønder ville føle Dvergangen til Selveienedom som medførende en større personlig Behagelighed, men for mig stiller Sagen sig saaledes, at vi ikke have at spørge, om Sagen vil være de enkelte Fæstebønder eller de enkelte Godseiere behagelig eller ubehagelig; jeg skønner ikke rettere, end at Sagens Ordning er aldeles nødvendig. Hovedgrunden, hvorpaa denne Anskuelse hos mig støtter sig, har jeg allerede udtalt i forrige Sessjon, men skal dog tillade mig at bede om Thingets Dverbærelse, fordi jeg i Korthed nævner den her. Saalænge Fæstevæsenet bestaaer i en stor Deel af Landet, saalænge vil den naturlig

stigende Befolkning fra Fæsteegnene skydes over paa Selveiereggene og derved medføre visse Fordele og visse Mangler for begge; men den ueensartede Udvikling, som Landet derved vil faae, indeholder efter min inderligste, paa Undersøgelse af de statistiske Forhold støttede Dverbevisning en ikke ringe Fare. Derfor vil jeg stemme for ethvert nogenlunde rimeligt Forslag, der kan tilfigte og virke for en Løsning af dette Forhold, og jeg vil haabe, at Rigsdagen vil gjøre det Samme; kun paa den Maade troer jeg, at vi kunne fremtvinge en saadan Løsning.

Tscherning: I den sidste Talers Udtalelse ligger der Noget, der nøder mig som Forslagsstiller til en Bemærkning. Han syntes noget at sondre sig fra dem, der i det Hele have søgt at fremme denne Sag, og udtalte, at han ikke troede — Spørgsmaalet er heller ikke derom — at det vilde være til Behag for de nærværende Fæstere eller de nærværende Godseiere (Oppermann: Jeg vidste det ikke). Han vidste det ikke. Jeg troer at kunne erklære paa alle deres Vegne, som have arbeidet for at fremme denne Sag, men navnlig paa mine egne Vegne, at vi ikke spørge, om denne Sags Afgjørelse er til Behag for de nærværende Fæstere eller de nærværende Godseiere; jeg for mit Vedkommende spørger knapt, om den er til Nytte for dem; men jeg spørger, om den er til Nytte for Landet i det Hele taget, om den er til Nytte for de kommende Slægter, som udvikle sig deraf. Jeg spørger fortrinsviis, om den nærværende Fæstelovgivning ikke begrunder en forfjællig Tilstand for en vis Deel af Befolkningen, om den hænger sammen med det almindelige Lovgivningsystem, hvorunder alle Borgere skulle befinde sig lige; jeg spørger, om den ikke i sit hele Væsen hører til en Tid, hvor der for Almuebefolkningen bestod et Lyendeforhold, og om den ikke af disse Grunde maa ophøre. Jeg spørger, om den uden videre kunde ophøre saaledes, at man fordeelte Eiendommene paa den Maade, som de nu ere, paa en ubillig og uretfærdig Maade, og gav Afkald paa Bærdien for betydelige Indfrænkninger, som hidtil have paahvilet Fæste-